

La Terra

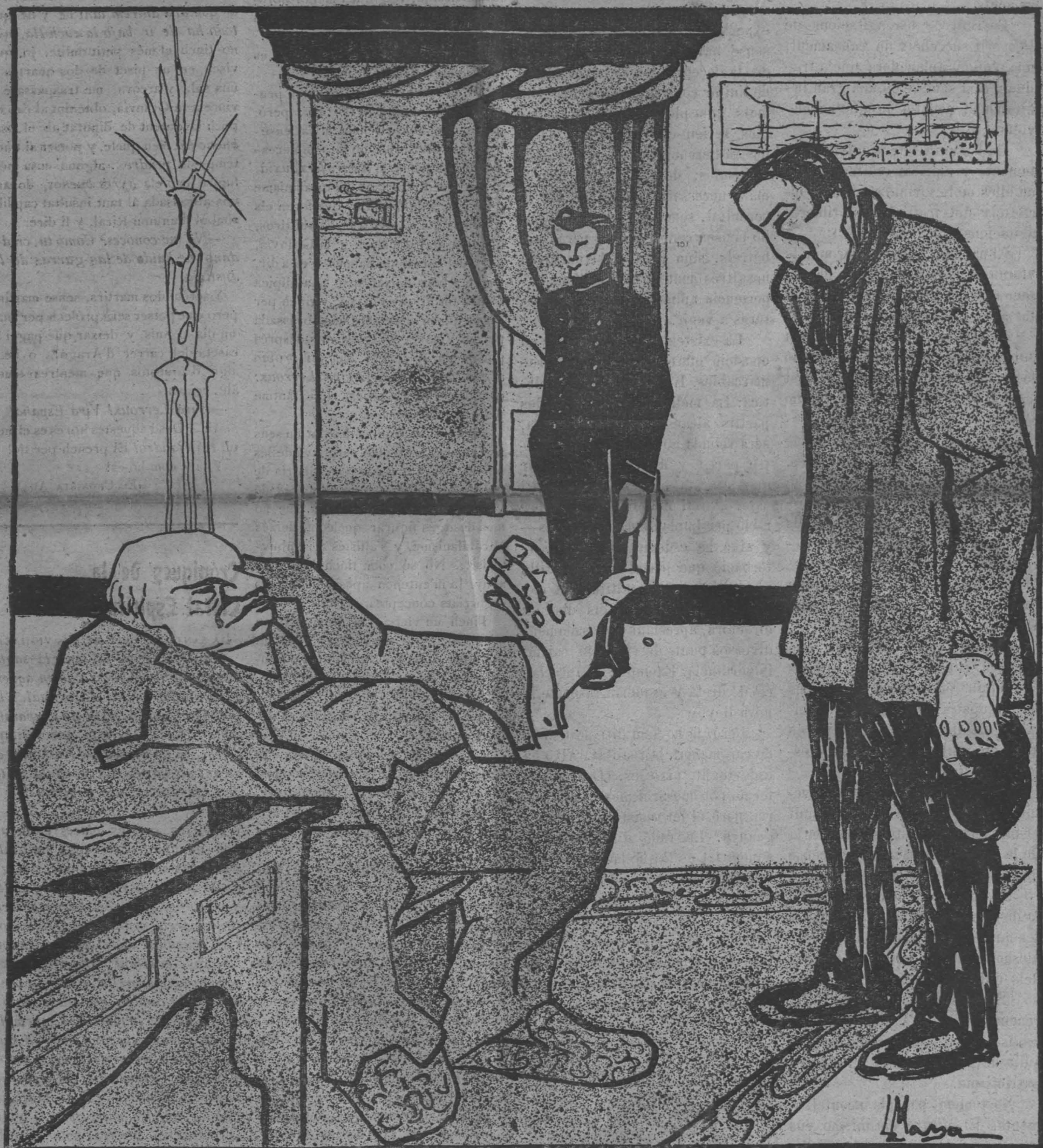
REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ.

— PASSATGE DE MERCADER,
10, INTERIOR.—BARCELONA.—

SURT ELS DISSABTES ♦ ♦

♦ ♦ ♦ 5 cèntims ♦ ♦ ♦

El bon burgès

—Tot justament me despatxa a mi que més que ningú necessito'l guany pera comprar-me remeis.

—Ho faig perquè la vostra malaltia exigeix molt repós y no vuy que després me diguin que no'm preocupo de la salut dels meus obrers.

Parlem, parlant

El moment actual de la societat catalana, si no es decidíu, com s'ha dit, ofereix en cambi un extensíssim camp d'observació que no deu passar-se per alt, si volem treure fruit d'experiència dels aconteixements.

Darrera de les agitacions de l'esperit succeïx un cansament, una fatiga aplanadora que's tradueix casi sempre en una gran indiferència per tot lo que'ns envolta.

En les multituds aconsegueix exactament, y aquesta indiferència es en elles molt sovint causa de la ineficàcia del fruit de les primeres agitacions.

El moment d'ara va per aquets viaranyes. Però per fortuna, el cansament, la fatiga en lloch d'infantar apatia, han dut expectació.

Jo sento un gran silenci al meu entorn. La lley d'administració local arribarà en l'hora d'aquest silenci y la seva implantació no podrà pas alsar entusiasmes.

Sembla com si haguessim començat una dolenteria. A les lluites, a les batutes, al molt parlar, ha de seguir una època de fer, d'actuar y mentres el poble espera, els directores temen defraudar esperances.

Jo no crech, sincerament, en que la lley nova sia traidora essencialment.

Jo tinch por solament que ella sia causa de que'ls cansats justifiquin en futures decepcions la llur apatia, y de que'ls ambiciosos de direcció política trobin arma de combat que s'haurà d'esgrimir contra d'aquesta lley.

Potser aquesta visió d'un avenir no llunyà podria apoyar molt efectivament aquesta nostra teoria de la solidaritat nacionalista sense distinció de dretes ni esquerres.

Han d'arribar moments en que la disgregació de forces nacionalistes farà estèril l'esforç del poble y aleshores ha de pesar al damunt dels qui han distret als catalans ab orientacions particularistes, el remordiment de la acció que han realitzat, si al realitzarla no ha presidit en ells la bona fe y'l més alt patriotisme.

No temem pas els aconteixements. El nostre optimisme ens preservara de tota decepció. Mirem els adveniments ab la serenitat del qui no dubta de que tots ells, adversos o favorables, son les

necessaries etapes per les quals ha de passar el nostre poble a fi d'adquirir experiència.

L'hora actual n'es una d'aquestes etapes. La nostra generació ha comensat la historia política de Catalunya y bé ho calia.

No som somniadors fins al extrem de volguer una Catalunya lliberta, arribada per art de miracle a la possessió dels seus drets, verge, blanca, ignocenta, sense experiència de lo que es un poble, sense haver passat per les fileres de la decepció, sense haver tingut de lluitar contra els obstacles. Els mals que plorem avuy, remediabls, serien en la possessió de la nostra herència sense remey. Acceptemlos, donchs, avuy com a mals necessaris, sense perdre la serenitat, sense fer errors dels qui no pensen com nosaltres pera combatre, sino pera reflexionar en nosaltres mateixos y culirne experiència aplicable a noves probatures a venir.

La existencia de dos partits en oposició ofereixen dos perills remarcables. L'un es la passió política: La mellora que un dels dos partits alcansarà pera Catalunya, serà rebuda ab prevenció per l'altre partit y adhuch pot succehir que aquesta prevenció reduxi'l valor d'aital mellora negant cooperació per implantarla. L'altre és—y això ha esdevingut ja—la pertorbació que porta en la senzilla mentalitat de les multituds la coacció que exerceixen els distints directores apreciant oposadament diversos punts de vista de capdal importancia. Exemple: la apreciació de dreta y esquerra respecte la nova lley.

Però, ja ho hem dit: no temem de cap manera la realitat. Això ha esdevingut, això es. Devant del fet no pot oposarhi més que la teoria, però el fet resisteix y a voltes guanya. La rahó d'existencia de aquest fet es lo que ha d'esser peu d'estudis seriosos pera preveure orientacions a empendre.

Aixís, fins de les provatures fallades, dels moviments infructuosos, ne podem extreure bona materia pera la construcció futura del nou poble que s'anuncia.

GNOM.

TAFANERIES

Vaja, que'ls que diuen mal den Lerroux, gayre bé no tenen cor ni entranyes!

Jo abans n'era contrari, perque no aspirava a ser un dia diputat.

Però desde que'ls cranchs caminen en avant; desde que'ls ríos sense fugir de mare, troban un cauce apropiat per arribar allà abont l'enveja íntima desitja, veig que'l mellor apropiat es afiliar-se al costat del que un jorn me pot donar profit.

Què's pensen que ser diputat es qualsevolga cosa?

Ah, no, senyors. Abans m'ho pensava qu'un qualsevol ho era; però, desde que l'experiencia m'ha ensenyat que per serho, no més se necessita una engruna de *llustre lerrouxià*, que'm tenen renegant del catalanisme y ab ganes de declarar que foren els solidaris qui anàren a clavàshi tiros, quan la gavia estava a la Granvia, prop del carrer de Balmes, y es a dir, me vé a boca deixar anar una filípica contra tot lo qu'es català, y tinch per segur que'm mereixeré una abraçada per en Vinaixa y l'Iglesias, y després potser un B. L. M. del *mi propio digno jefe D. Alejandro Lerroux*: com diu el de *los Ríos*, felicitantme pel meu convertiment.

Per ventura, no han desfilat un sens fi d'homes que tenien vergonya de les hostes den Lerroux? Què tindria de particular, qu'un que no'n tingués de vergonya... bé, vuy dir, un que no més desitjés figurar quelcòm, deixés el catalanisme, y s'allistés al embustetis?... No sé com tinch la ploma avuy. Ja m'enten en apesars dels meus esgarriats conceptes, veritat?

Tinch un vici jo: el de que quan m'equivoco, no esborro res, deixant que surti com Deu... Bó! Altra paraula que no fa per un súbdit den Lerroux.

Penso anarmhi acostumat al sistema radical.

He deixat les *senyoretes* perque ta cursi: quelcòm de dretista: compro ara, veritables *radicals*: aquells *caleros* que fan tosir ab gravetat y t ser veixen de purga, segons en quines ocasions.

No anava a la *Maison*, però ara, encara hi aniré menos, donchs no vuy que se'm digui que soch bonapartista: parlaré dels *hermidors*: den *Robesperres* (un Lerroux de panxa més grossa que fou una figura que sino's menjà cap gall per Nadal perque era burócrata, en cambi feu obra republicana), es a dir, que convé amotllar-me en tot lo que puga serme d'utilitat per les meves dobles intencions.

Demà aniré a la *Caza*, per ser casat: m'acostumaré a pendre caté de garrofes y sigrons: a que afeytantme m'arrenquin els pèls del bigoti, y tallantme'ls cabells me deixin més calvo que de reglament per l'edat me toca: miraré de comprar... aixís... mitg ventúteres, unes quantes accions d'aque-

lles que van a preu de paper de barba comprantlo a resmes: visitaré la *Penny*; bé, la *Caza* (es el mateix) cada diumenge y aplaudiré si fan pel·lícules, o si m'claven *La gatita*, *El morongo*, y *La caza del oso*: de tot diré *Bueno*: fins, donaré conferencies de galimaties: escriuré articles al estil de Calderon sense barca, no més *fónte*; y sollicitant als Ullets grossos, o a n'en Zurdo, parlar en un d'aquestos *mentins*—que diuen els de Sans.—de que *ara anirém tant bé* y de que *todo ha de ir bajo la cuchilla*, que no tinch el més petit dubte: jo, que visch en un piset de dos quartos y una sala y arcova, me traspasaré a viure a la Granvia, obtenint al cap de poch la patent de diputat ab el *visto bueno* del meu quefe, y potser si tinch temps de *pendre*... alguna cosa més, fugiré cap els *ayres buenos*, donant una abraçada al tant insultat capdill, símbol d'un nou Rizal, y li diré:

—No me conoces? Como tu, ciudadano, he huido de las garras de la Justicia.

Y serém dos martirs, sense martiri; però que potser serà prólech per anar un dia al Suís, y deixar que pagui la caseta del carrer d'Aragó... o be... algú d'aquestos que mentres tenen alé, cridan:

—Viva Lerroux! Viva España!

Ah... Desd'aquestes hores es el meu tíu l'*Alejandro*! El prencch per tíu!

Y tant com ho es!

EL CRONISTA ADAM

Cròniques de la Ciutat Espiritual

LA SANTA ALEGRÍA DE LES VIGILIES.
Avuy el cronista sent la santa alegría de les vigílies car en aquesta la nostra Ciutat Espiritual, s'hi prepara la gran festa de l'expansió de la Bellesa, la festa que solitari celebrava un dia me tre Ruskin, predicant als humils, la paraula santa de l'Aristocratisació Espiritual.

Per les amples places ciutadanes, un dia les terroses multituds pululaven ansioses d'un quelcòm ignorat que ha de venir de més endall, y instintives com son, s'arreceraven en les parets esculpturades de les torres ebúrniás, ahont els poetes son reclosos, cisellant ab destresa exquisida la maravel·la dels seus versos. En la cambra reclosa y solitaria del poeta, arribarà un murmul·l incert, com un encens armònic, qui pujarà blancament de les testes ennoblides per l'inquietut de esperar l'ignorat quelcòm, y el poeta sortirà a la finestra entreoberta, y la seva aparició pendrà, sota els cels sereníssims, y sobre les cabelleres ondulantes al vent d'ansietat en magnífica actitud, y l'ample gest d'Apòstol.

Aleshores el Vers, devindrà paraula doctrinal de Bellesa, y Belle-sa sobirana, devallarà per boca del poeta, sobre les ansies de la multitud.

Les vies de la Ciutat Espiritual, jardins fins ara solitaris, camins de divagació dels escullits, s'ompliran de la esbojarrada joia popular, per virtut de la Santa Paraula Apostòlica, y els arbres milenaris, trontollaran ses cúpules immenses sota els espais serens, y sota l'or de les magnificències del sol, y una festa de flors blanques, caurà ab tremolor, sobre les testes brunes dels humils, tal com les flames vingueren sobre les testes dels Apòstols de Jesús.

Vindrà! vindrà el dia de la gran festa. El cronista ho sent en cada una de les palpitations de la nostra vida ciutadana.

Per això LA TERRA, qui ha vingut al mon vestint la resta popular, vol esser la primera en donar al poble les primícies joyoses de la propra festa. Y desde aviat, vol omplir la seva cistella de fruits d'exquisitat, per ferne ofrena a la multitud.

AUGUST.

De Teatre

Hi han certes coses qu'encar que no més semblin que petites anomalies no poden deixar-se passar sense un modest comentari, y aquesta vegada, seré jo el comentarista, encar que no sé si sabré interpretarho com la cosa mereix o com jo voldria. Més vosaltres estimats llegidors, ja'm dispensareu.

Al endresarvos aquestes humils ratlles es per fer una aclaració o més ben dit; es per fer justícia o perquè s'en fassi, y resulta que aquestos que més usen aquest mot son els que menys l'aplican.

Ab motiu de la estrena d'un drama català en el Teatre del Triomf s'ha vist lo molt qu'estant discrepant alguns de nostres crítics, els encarregats de jutjar l'art que o bé coronen de gloria al autor o el maten moralment, això passa segons les amistats que tinguin ab el pobre autor, que creient que se li farà justícia entrega l'obra a una empresa teatral pera que li posin en escena aquell llibre que tantes y tantes vegades l'havia fet pensar y fins sofrir.

Més això no fora res, estimats lectors, això no fora res mentres, que quant arribés aquest furor de febre per l'autor, fos la seva obra jutjada ab verdadera inteligencia y imparcialitat y no com s'acaba de fer ab l'últim drama estrenat al Triomf.

Vegis lo que diu *La Escena Catalana*, senmanari dedicat exclusivament a teatres: «Qu'uns que fassin un drama molt mal escrit y pitjor construït, ho comprenem, no seria aquest el primer cas; que la obra (diguem-ne obra) es porti a una empresa teatral, tampoch es nou; que la direcció acordi posarla, també se han dodo casos; que s'anuncii l'estrena ab bombo y platerets fent corre que la obra (hem quedat en que en diríem obra), es de tal o qual eminència, pasese, però que arribi el dia de la execució y el publich de bona fé, en lloch d'executarla se posi a aplaudir y a cridar el autor, això, no, això ho confessem, no ho havíem vist may». Y després de llegir aquesta, vegin aquest tros de *La Veu de Catalunya*, y...

«Y el públich va aplaudir més a cada acte reclamant cada cop ab major insistència al autor que, ab una discreció y una modestia extraordinària, no va presentarse fins al final, quant l'èxit va ser plenament consagrat»...

Y ara passin els ulls per l'*Esquella de la Torratxa*. «Una mala partida'ns han jugat els autors al escriure'l melodrama *La filla del poble*, estrenat dijous de la senmana passada, pero més dolenta'ns l'ha jugat l'Empresa, o qui siga, al fer veure damunt de les taules aquest esperpento. Caballers; allò no es un drama, allò es una passejada de mal gènere. Menos mal que alguns intellectuals y altres que no ho eran van donarles pera aplaudir; els primers sens dubte, enganyant als innocents autors y els segons enganyantse ells mateixos». Y va l'última qu'es *De Tots Colors*...

«Allà interès, allà emoció, allà elements còmichs y dramàtics combinats ab acert; allà finalment, triomf de la virtut y càstich del vici y de totes les concupiscències. Y lo qu'es més d'elogiar encara, literariament, un llenguatge correcte, acertada pintura dels personatges y molt de compte en la presentació de quadros de costums y ambients típics corresponents a les diverses classes socials que intervenen en l'acció».

Y ara digueu després d'haver llegit tot això qu'en deduiu de l'obra? Res absolutament res; sabeu tant com si no haguessiu llegit res. Y això vos sembla digne per una ciutat com Barcelona a hont els homes intellectuals abunden?

Per avuy prou, pero penso continuar sobre el mateix assumpte car entench que per fer de crític, primer, s'en té d'esser.

JORDI JURENY.

Urbanianes

Lo que va passar a la Junta de vocals associats ab els presupostos d'enguany y lo que ha passat ara ab el presupost de cultura a la Comissió Provincial, son dos fets que han de dur necessàriament un deuençament, un dolor en l'esperit de tot bon ciutadà de Barcelona que deixantse d'apassionaments polítics, jutgi serenament.

Heus aquí que s'havien presentat uns Presupostos encaminats, ab els que l'Ajuntament se lliurava del déficit pahorós que sempre li va rerassaga, y ab els que Barcelona tenia garantides de poguer seguir fermament el camí cap a les esplendors de ciutat moderna que tots desitgem, que tots reclamem. Y aquestos Presupostos varen esser rebutjats sens ni donarlos hi's honors de la discussió, cegament, com un desacert incalificable, com una monstruositat fatal. Uns quants senyors, segurament guiats tan sols per mesquineses particulars, o estèrils sectarismes, varen rebutjar l'obra feta per una Comissió patriòtica, inspirada per dos doctíssims ciutadans, quals noms no hem de citar ara, coneixedors de les necessitats de la ciutat y deis intrincats fenòmens de l'hisenda; uns quants senyors de Barcelona, volgueren esser més papistes que'l Papa, y imposaren el seu criteri de carreó davant de lo noble, lo elevat. Barcelona qu'avuy ja comensa a tocar les conseqüències de son erro al haver d'aguantar la vigència del presupost passat ara posat íntegrament en peu, els ho agrahirà.

Aixis mateix, la ciutat de Barcelona y la Provincia tindran d'agrar a la Comissió provincial, l'error inmens que ha comès ab el Presupost de cultura. Diem error pera no aplicar altres qualificatius que serien potser més justos encara que més durs, a lo que ha fet la esmentada Comissió. Per qué, senyors, a quin temps som que'ns haguem de preocupar de peüteses curialesques, davant dels supremes interessos de la cultura general? Treta la base quinta que podia despertar apassionaments més o menys justificats que hi havia, de quin mal patia el presupost de cultura pera fer recórrer als senyors de la Comissió provincial a buscar una excusa que'ls servis d'arma occidona? Cap de justificable; molts d'inspirats en mesquineses y sectarismes. Y això apena si un pensa que dins la Comissió provincial hi han homes que passen per fervents patriotes, per apòstols de la causa de Catalunya. L'història'ls farà la justícia que's mereixen.

Lo cert es que aquets dos erros son dos ferms esculls en eis que durant molt temps aniran a morir fetes ruixims totes les sanes onades

de progrés y d'avens. Lo cert es que ab ells, s'ha fet apareixer a l'actual Ajuntament, com a un Ajuntament desorientat y enemich dels vers interessos del poble. Y cal dir ho ben alt, l'enemich del poble està en si mateix, en sa incultura, en son desinterés, may en els que li imposan un estors pera aixecarlo vers els camins de llum, de salvació.

ACADEMUS

Polémiques

Obrerisme y Nacionalisme (*)

JOSEPH — Dignes.

JOAN.—He dit, y tu hi has estat conforme, que'l problema obrer no revesteix a tot arreu el mateix caràcter. Això sol es prou pera que compreguis lo impossible de donar solució al problema que'ns ocupa, a tot el mon alhora. Pera poder fer acció de conjunt els obrers de tot arreu haurien de fixar un fi comú immediat, y lluitar per implantarlo, fixant després un altre fi y aixis successivament. Però, es possible aquesta avinensa? No, Jo-seph, perque la diversitat d'aspiracions s'hi oposa. En efecte; suposa que ja està reunit un congrés internacional d'obersers pera establir un programa mínim. Què acordarien? Anar a les vuit hores, per exemple? No hi guanyarien res els que ja les tenen assolides. Si pera uns es qüestió a resoldre, pera ells no, y això, donchs, no seria millora pera ells. Si's fixés un jornal mínim, tampoch per aquí anirien bé, perque qualsevolga que tos la quantitat fixada no representaria una solució equitativa. Cambiém les condicions de vida d'un país a l'altre y les 4, 5 ó més pessetes que s'fixessin com a jornal mínim, serien suficients en un lloch pera atendre a les necessitats de la vida mentres que en altre no arribarien ni pera la meitat. El problema en aquestes condicions es complex, tant, que jo'l considero, baix aquest punt de vista, insoluble. Per la uniformitat mundial en les aspiracions no arribarém may, els obrers, a veure resolt el problema nostre.

—Això, Joan, no pot ser. Seria desesperant que sempre hagués de seguir el mon com ara.

—Si, es veritat; però jo no t'he dit que sempre hagi d'estar tot de la mateixa manera. Lo que sostinc es que s'ha d'anar a la lluita d'altra manera, ab una altra fórmula.

—T'ho miras malament. Figurat que'ls obrers de tot el mon ens anvinguessin a ajudar-nos. D'aquesta

(*) Vegis el número 4.

manera's podria comensar a resoldre'l nostre problema per paisos. Per exemple: en un lloch determinat els obrers demanarien el màxim d'aspiracions y, sino se'ls atengués, declararse en vaga ajudantlos tots els altres del mon ab recursos pera que no haguessin de sucumbir per necessitat...

—Bé, ja es bonich això; però per ahont comensaríem? Suposém que'l capital del punt escullit pera comensar no trobés ningú més pera suplir els obrers. Vols dir que'ls que necessitessin millorar la seva situació ja hi estarien conformes en esperar pera resoldre'l seu problema que'ls altres ja ho haguessin fet? Creu, Joseph, que poch s'avençaria d'aquesta manera. Aixís, mentre uns se veurien apoyats pera anar endavant y admetent que conseguissin son propòsit, els altres quedarien estancats fins que'ls toqués el torn. Per això't deya que ab el teu universalisme'm resultaves un atrassat, perquè no es just aturar als obrers de determinat lloch en el camí de les seves reivindicacions, ab motiu de que convé pera millorar a uns altres. Els que ara treballen deu hores, haurien d'esperar a veure disminuït son treball fins que'ls altres haguessin conseguit sos fins y això no es just. Si invertim els termes osigui fer que'ls que ara's troben més millorats esperessin als que van atrassats, no's faria res més que perdre temps. En virtut de què s'hauria d'imposar que'l progrés en un sol punt de la terra's trobés aturat? No, Joseph, no; no es aquesta la fórmula bona.

—Bé, donchs; si aixís no s'ha de conseguir res, com s'ha de fer? Quin es el camí a seguir? Sapiguém el teu criteri.

—Ja'n parlarém dissabte que vé.

DELCLLOT.

Indiferentisme

Soch un enemich irreconciliable dels indiferents, dels qui no son res, com confessen ingenuament més d'una volta alguns, y podriem dir que lo més baix y execrable per un home es el no voler esser.

Heusaquí, llegidors, un problema dels més intrincats, dels que hauriem de preocuparnos sobre manera, y en cambi son poch els treballs que's realisen per part de tots pera fer desaparèixer a una de les més grosses plagues socials com es l'indiferentisme.

Els neutres, els crestats de la política decantats a una o altra banda, farien de que o be'ls problemes que afecten a la política s'imposessin d'una manera violenta o be se resolguessin bonament en bé del assoliment de les principals qües-

tions que afecten a la humanitat en el sentit religiós, polítich y social.

Els mitjos burgesets que miren les coses de la vida activa dels homes desde'l taulell, o ab la contemplació fixa a l'ideal... del calaix, no's fixen ab que més d'una vegada les crisis financeres y les perturbacions socials, venen principalment de la seva inactivitat, del seu retraïment, y no consideren que aquella bonansa dels seus negocis poden pertorbarse d'una manera greu, gracies a la seva acció negativa.

Y es de doldre aquesta passivitat del elements neutres, perquè ells constitueixen la major part, la massa més nombrosa de la societat.

Hi ha qui afirma que la política porta greus conseqüències a la família y a la societat, y podríem afirmar que aquestes conseqüències greus son producte de la poca intervenció dels homes en la cosa pública.

Es que no devem dir polítichs als mangonejadors dels Estats, ni als estafalaris de la llibertat dels pobles, sino als quins ab detalls y cassos concrets ens ensenyen la veria via del progrés dels pobles, probant sempre les llurs afirmacions ab les estadistiques y detalls recollits.

Y avuy en la mateixa massa neutra hi ha una corrent d'opinió que ha fet creure que la política era una farsa, basantse ab l'acció d'alguns elements fracassats.

Aquí només hi ha que confusió d'idees.

Perquè hi pot haver res de més ideal y enlairat que procurar el complet millorament de totes les classes y estaments, procurar el millor desentrotll de la vida local dels pobles y alzar en el seu gran corresponent la cultura y educació d'aquets?

Resoldre tots aquets essencials problemes de la vida ens proposem els quins som polítichs en el bon sentit de la paraula, trobant tan sols per obstacle, per cert ben funest, a tota una llegió d'homes fracassats que's troben ab els neutres qui'ls fan costat pera la seva obra demagògica, car l'abstenció de cada home en la vida política, equival a la soma d'un vot a l'acció dels qui constantment pertorben a la societat.

Per això desde aquestes columnes llenso un anatema en contra dels elements neutres purament repulsius, y faig una crida als reflexius pera que's convencin de que es necessaria la seva acció y si no volen estar condemnats a no ser res, com confessen alguns ingenuament pensantse dir alguna de les màximes més grans.

LLUIS FÀBREGA Y AMAT.

LES REFORMES DE La Terra

A la fi podem donar la bona nova als nostres lectors.

D'ensà de la sortida del primer número de LA TERRA, la nostra preocupació constant ha sigut el mellorament de les seves condicions materials pera poguer donar extensió y compliment al programa que'ns varem imposar.

Fruit d'un profon estudi de les necessitats de la societat catalana, nasqué la idea d'agermanar d'una manera visible y efectiva les dues grans forces de l'ànima nacional; la intelectual y la popular; es a dir iniciar l'apropament d'una y altra treyentes d'aquest isolament pel qual divaguen, fins a arribar a la transfusió necessaria pera completarse abdues.

El nostre poble no coneix als nostres poetes y aquest no coneixen el nostre poble.

LA TERRA vol, donchs, posarse en condicions pera que un y altres puguin fer coneixensa. Al poble li demana que porti a les nostres pàgines la manifestació dels seus ideals, el plany dels seus dolors, el càntich de les seves esperances, el seu pensament y la seva ànima tota. Als poetes, son amor a les coses belles, el seu accent enlairador de l'esperit, els seus cants consoladors, el seu pensar lluminich, la seva carícia adreçada a les ànimes adolorides.

Que'l poble aprengui a vencer les seves tristors entrant francament a la noble vida espiritual y que'l poeta aprengui a plorar les llàgrimes del poble y a omplir-se de les seves esperances.

Potser es massa hermós l'ideal nostre pera que fassi entusiastes seguidors en l'hora positivista de la nostra vida nacional.

Però ens encoratja ja desd'ara la bona rebuda que s'ha fet a LA TERRA en la seva primera eixida y estém segurs de que'ls que ens han seguit de bones a primeres, els qui entre les linies del nostre treball ja han sabut llegirhi l'afany de venir a acomplir una enlairada tasca, no sols no'ns deixaràn sino que'ls comptem com a base de les reformes que hem resolt introduhir en la nostra publicació.

Sense l'apoy dels que han ben acullit LA TERRA no'ns hauríem pas atrevit a presentarla com ens proposém. Si a la nostra crida no s'hagués respost com ha respost el nostre poble es ben segur que no hauríem pas pogut realisar aquestes mellors.

La forma que durém a cap a comptar desde'l primer número del més entrant no serà més que l'ensaiig de lo que en l'avenir haurà d'esser la nostra publicació.

LA TERRA apareixerà ab nou format ab l'únich fi de posarla en condicions de formar volúm. Se mellora notablement la qualitat del paper y s'augmenta fins a dotze el nombre de pàgines de text, incloent en cada número setze planes de folletí en el qual s'hi publicaran obres escullides, catalanes y extrangeres, de caràcter literari, social, filosòfic etc.

Pera el folletí del primer número reformat hem pogut adquirir la excelent traducció que en RAMÓN DE FOIX ha fet de la exquisida obra de MAURICI MÆTERLINCK

La Intel·ligencia de les flors

La edició serà avaluada ab il·lustracions den MANEL AINAUD.

La redacció de LA TERRA pot comptar ab la cooperació de notables elements tant en la part literaria y polítich-social, com en l'artística lo qual ens permetrà mellorar les seccions establertes y crearne de noves, dotant a la nostra publicació d'una escullida y profusa col·laboració gràfica.

LA TERRA no deixant el seu caràcter fonamental de periòdic popular donarà cabuda a la producció dels nostres mellors literats-poetes y s'ocuparà en general de les qüestions literaries, socials y polítiques de la nostra terra y de l'extranger.

A comptar, donchs, del dia 3 del vinent Abril LA TERRA apareixerà reformada constant de 12 planes de text y 16 de folletí literari, y's vendrà per tot arreu al preu de 10 cèntims el número.

De bones y de noves

El *Lliberal* de Madrid diu que'ls catalans, no reculant may devant dels obstacles, son capassos de trobar carn a l'òs del Muni que un ministre francès ens va donar a rosegar.

De més durs n'hem rosegat d'ossos, senyor *Lliberal*!

Per exemple l'òs del *madroño* que vostè sab, Y callem, tot anant fent la nostra.

Oh, els anticlericals!

Vostès recordaran les declaracions del quefe del partit lliberal fetes a Valladolid, totes elles purament anticlericals.

Donchs llegeixin are:

«El senyor Groizard protesta en nom de la minoria lliberal, de les desconsideracions de que ha sigut objecte el bisbe de Jaca per part del president del Senat y afirma que no sols es de dordre l'ausencia a la Cambra d'aquest prelat, sino que seria convenient que'ls representants de l'Església intervinguessin ab més frequencia en els debats.»

Ja m'ho semblava a mi que l'anticlericalisme den Moret y'l den Lerroux podien donarse les mans!

Diu que un tal Natali Reivas gran entusiasta a la *cuenta del bloque*, va repartir idas y vueltas que varen aprofitar gran nombre dels concorrents pobres a Valladolid entre'ls que hi figuraven molts ex-governadors y ex-diputats. També diu que s'havia acordat que cada h'u pagaria els gastós del restaurant y com que n'hi varen haver alguns que se'n varen descurar no va quedar altre remey que gratar la butxaca de'n Moret.

Bueno, ja se'n pot estar de menjar uns quants dies; el cas es que diguin que'n Moret es esplèndid, y a veurer si pot ser aviat, ben aviat, poder pera rescabalar-se!

¿Cómo cambian los tiempos!

El *Lliberal* de Madrid, parlant del constant conreu del Foment del Treball Nacional a lo referent als terrenys del Africa, pregunta si hi ha alguna analogia entre la barretina y la cogulla, perque diu que sempre que's parla d'algun negoci s'hi troben els dos següents exemplars: un comissionista català y un frare.

No sé si ab això voldrà probar el nostre (P) clericalisme, mes deu haver de pensar que a nosaltres ens animen altres ideals més enlairats que'ls d'ell, que'n comptes de pensar ab l'engrandiment d'Espanya per medi de l'activitat y'l treball, ho fa sempre omplint cuartilles de difamacions y ab mires a la menjadora.

Y encara gosa a cridar: *Viva Espanya!*

Arrossaires!!!

Llegeixo:

«El representant de Xile a Madrid ha formulat una reclamació al ministeri d'Estat pel fet de que a la guia oficial d'Espanya apareixi com a president de Xile en l'actualitat el que va morir fa deu anys.

Es que'l senyor representant de Xile no sab que deu anys son poqueta cosa per enterarse de certes *fuleses de rès*.

Si estès acostumat com nosaltres a passar anys y anys pera tramitar les qüestions més importants no li extranyaria de que ab deu anys no s'haguessin pogut enterar de lo que fou objecte de reclamació.

Llegeixo:

«Ahir varen registrarse tres defuncions per inanició.

La premsa clama contra l'inclemencia del veïnat.»

Es cosa muy divertida

Per cert lo que està passant.

Tres muertos más, y que importa,

Que torni a continuà'l ball.

Diu que aquestos dies s'ha parlat d'una certa *intelligencia* entre'n Moret, Canalejas y Montero fent càlculs per un acort entre aquets y aquells.

Mireu que parlar de qüestions d'intelligencia entre aquesta gent es cosa may vista, puig entre ells hi regna per la llur ausencia sempre.

—Ay, deixeu-me riure!

Segons noves vingudes de Berlín, ens comuniquen que segueix essent un èxit grandios el poema sinfònic del mestre Manén titulat «Nova Catalunya».

Un èxit aixís es un triomf que deu alegrarnos a tots els catalans que volem que'ns coneguim qui som per tot y en Manén ho fa conquistant llores per ell y Catalunya.

Nosaltres n'hi desitgem de nous y més grans si's pot.

En Moret digué a Valladolid que'ls partits sols poden pujar al poder en brassos de l'opinió.

Això que no es axiomatic, no podia dirho en Moret, puig sab ell molt bé que a Espanya hi han dos partits turnants al poder que ni la coneixen la senyora opinió.

Anem a dir que lo que volia dir en Moret no era la opinió sinó la... barra, com acostumem a dir nosaltres, y ab la barra hi podriem barrejar també els mangoneigs y les tupinades.

En cada acte que'ls del bloc de les esquerres han organitzat, l'un cop n'afirma la seva desfeta y en l'altre la seva forsa.

Es ben veritat que la gana fa fer moltes coses y no'ns hem d'extranyar donchs que aquets patrioters d'ofici vagin a captar l'opinió per amor de Deu, ja que avuy l'únic ideal que'ls fa bellugar es el del Poder que'ls manté a tots.

Tornem a parlar de la célebre «Estudiantina Vallisoletana», d'aquella colla d'estudiants castellans que varen venir, segons manifestació pròpia, a lligar *lazos* de germanor entre Catalunya y Castella, ab motiu de les festes del Carnaval.

Vostès saben que varen ésser molt

ben rebuts a Barcelona, que varen ésser acompanyats per la ciutat pel senyor Pagés y Rueda el qual sembla que ls va fer concebir esperances de que l'Orfeo Català cantaria ab ells al Palau de la Música Catalana. Els diaris ho varen dur però nosaltres no ho varem creure.

També es sabut que després d'haver fet més estrets els lligams entre Catalunya y Castella, la tal estudiantina castellana donà un concert a la *Casa del Pueblo*, en el qual no hi varen pas faltar las *damas rojas*.

Item mas, la tal estudiantina castellana va donar un concert al Palau de la M. C. a benefici... d'ella mateixa. L'Ajuntament els hi deixà la Banda de franch, però l'Orfeo com es natural va fer pagar el lloguer de la sala com es d'hàbitut.

Segons notícies, aquesta Estudiantina va treure un benefici net d'aquest concert de més de 700 pessetes.

Donchs bé; la tal estudiantina castellana al arribar a Valladolid ha publicat en els seus diaris locals una ressenya del seu viatge de *germanor*, en la qual se manifesta molt ofesa ab l'Orfeo perque aquest faltà a la paraula (ningú autorisat la donà) NO CANTANT AB ells en el susdit concert, y fa ressortir allò del egoisme dels catalans perque l'Orfeo va cometre la desatenció de fer pagar el lloguer de la sala.

Sens perjudici de contestar a n'aquets senyors lo que's mereixen, assenyalem aquest fet pera ensenyansa dels que ab la mania de lligar amistats, que ningú ha trencat, fan acatament a la primera murga ridícula y pretençiosa que ve a fer negoci a les costelles dels catalans.

L'enfado de la Estudiantina Vallisoletana obeeix principalment a haver-selhi tornat aigua-poll el projecte d'anar a Nissa ab els beneficis de lo que haurien recautat a Barcelona. Els acompanyem ab el sentiment, però no podem plorar.

Y are que'ns perdonin els de la estudiantina castellana si'ns permetem calificar d'hipòcrita conducta la que observaren anant a despedirse de la premsa de Barcelona pera donalshi gracies de la bona acollida.

Ara anirem bé! Figureu-vos que tots aniran mudats y ab trajos nous.

Ah, ho trobeu poch? D'això ha de venir l'estar bé, donchs.

Els madrilenys han donat molta importancia al discurs den Moret a Valladolid.

Quando el diablo no tiene nada que hacer con el rabo caza moscas.

Se'ns prega la inserció:

«La Societat Econòmica Radical Socialista està preparant un sens nombre de campanyes pera avivar els ànims dels pacífics ciutadans que impavits suportan l'alsa considerable de les primeres materies alimentícies, aixís com també combatre el monopoli ab el tabac y sucre, causa de la gran emigració que's nota en Espanya.

La Junta Directiva d'aquesta societat empenedora de iniciatives favorables al benestar de les classes mitges y

proletaria, farà aviat una crida a les societats pera que assisteixin a secundar-la pera vèncer al enemic del poble que fa insoprtable la vida de la classe necessitada.—La Junta.»

Llegeixo:

«En un dels carrers menys cèntrichs de Madrid s'ha trobat aquesta tarde un home agegut prop d'un solar, y un cop portat a la casa de socors els facultatius han declarat que havia mort de fam.»

Els comentaris feslos tu, lector.

Els lerrouxistes varen enviar un telegrama al Hotel Eslava de Buenos Aires, ahont s'hi trova allotjat el *ilustre expatriado*, en el qual manifestaven que *con acta o sin acta* vingues, que per alguna cosa hi eren aquí.

A lo que ell devia dir que ja s'hi pensaria, perque sembla que hi està molt bé tractantse ab els homes de la banca. No es tot hu ferse ab els burgesos que ab el poble.

Y aquets pobres encare hi creuen. Si'n va deixar el rey Herodes!...

Llegeixin que es bonich:

«Hace un año fué condenado un individuo a pagar una multa de 40 pesetas, en un juicio de faltas, en el Juzgado municipal del distrito del Congreso. Ayer fué requerida para que hiciera efectiva la multa, y el interesado manifestó que ya la había abonado a su debido tiempo; pero hoy el Juzgado le ha vuelto a llamar, manifestándole que el funcionario a quien abonó la cantidad había fallecido y no había puesto la nota en el libro correspondiente, por lo cual había de pagar nuevamente la multa. Como se negara el interesado, ha sido llevado a la Carcel Modelo.»

Eh, que bonich?

«El Gobierno no se ha cuidado de la madre tierra y el que tal haga debe ser maldito.»

Si vostès han llegit els diaris d'aque's dies, de segur que diràn: Això son paraules den Moret.

Però jo dich: paraules d'un baligabalaga que parla per parlar y que posat a dir no s'adona que no fa rès més que «mentar la soga en casa del ahorcado».

Y seguim retallant:

«Canalejas habló ofreciendo los hombros de los leales para la defensa de la democracia...»

De què diuen? De la democracia? Devia estar de broma y ab ganes de fer el savi.

Perque, voleu dir que sab ell lo que es de-mo-cra-cia?

AVIS

Pròximament LA TERRA comensarà a publicar el magnífich estudi de M. Achille Richard

L'Organisació Colectiva del Treball traduït expressament pera l'nostre periòdic.

ESPERANTO

Per indisposició del nostre company en S. Juym F. no ens es impossible publicar aquesta setmana la **ESPERANTA FAKO**.

Creyem que la mellora del nostre company no's farà esperar, y de tot cor ho desitgem, poguent continuar aquella secció tan atentament llegida pels entusiastes de la bella llengua del doctor Zamenhof.

El nacionalisme català

Tenir glories comuns en el passat, una voluntat comú en el present; haver fet grans coses junts, volerne fer d'altres encara: heus aquí les condicions essencials pera ésser una nació.

Ernest Renan.

En el problema català dels nostres dies jo hi veig distintament dos aspectes diversos. L'un es l'aspecte polítich, el de l'autonomia, que es el que està més directament relacionat ab l'Estat espanyol, avuy oposat a l'ideal del *self-government* català en virtut de la atàvica tradició unitarista representada per les dinasties d'Austries y Borbons. L'altre es l'aspecte social, al del *nacionalisme*, que constitueix, diferentment del de l'autonomia, un problema intern de Catalunya, el qual ha d'ésser resolt pels catalans, independentment de l'acció de l'Estat central.

En efecte: Catalunya, pera obtenir la seva autonomia, ha de plan-tejar y resoldre'l seu plet davant de l'actual organització unitaria de l'Estat. No depén, donchs, l'autonomia de la sola voluntat dels catalans, ja que hi ha poders y forces externes que son termes del problema, factors ab els quals s'ha de comptar necessàriament. En cambi, el nacionalisme, la nacionalització de Catalunya, es una qüestió que depen principalment de la voluntat y de la consciència de la nostra patria. Malgrat la dolorosa privació de l'autonomia, la tasca relationalisadora de Catalunya s'inicia fa més de mitja centuria y segueix avuy gloriosament el seu ascensional camí, cada dia més lluminós de claror d'ideal y de victòria.

L'autonomia ens la hem de guanyar lluitant ab les resistències de l'Espanya vella, que nosaltres volem transformar radical, injectant sang vitalíssima en el seu cos anè-mich. La nacionalització de la nostra terra se va fent, y's pot continuar fins a molt amunt ab el sol estors dels fills de Catalunya.

En altres paraules: l'autonomia es una qüestió de dret, y aquest dret pot ésser desconegut y negat.

La nacionalitat es una qüestió de fet, y aquest fet existeix indestructiblement per la seva realitat mateixa.

Per això jo crech que davant de l'Espanya unitaria, el problema que s'ha de resoldre es el de l'autonomia. Catalunya aspira a la seva autonomia integral, demana'l reconeixement de les facultats autonòmiques consignades, en forma essencialment igual, en les Bases de Manresa de 1892 y en el programa federal de 1894. Aquesta autonomia es lo que s'ha de conquerir.

Desde'l punt de vista legal y de dret, la qüestió del nacionalisme no té importància. Jo tinc dit: si a Madrid no volen concedir l'autonomia a Catalunya-nació, que la concedeixin a Catalunya-regió a Catalunya-provincia. Eus es lo mateix. L'ésser una nacionalitat es un fet intern, una resultant ètnica y històrica, una qüestió, en suma, d'orde natural. Y això no's pot crear pel sol fet d'afirmarho, ni molt menys pel sol fet de negarho se pot destruir.

Es evident, per altra part, que la consciència nacional d'un poble, que la convicció d'ésser una nacionalitat, engendra el llegendit desitg de conseguir l'autonomia. El nacionalisme es la causa; l'autonisme es l'efecte. La nacionalització produeix la força que serveix pera obtenir l'autonomia.

Y si aquesta nacionalització o re-nacionalització, es, com hem dit, un fet natural en el qual la voluntat y l'acció dels catalans, hi tenen una influència fortíssima, arribarem a la conclusió de que cal realisar a la nostra terra una intensa tasca interna. Hem de crear una voluntat comú, una voluntat nacional; hem de voler fer grans coses en l'avenir, superiors a les grans coses de la nostra historia. Recordemnos de que això, segons en Renán, son condicions essencials pera ésser una nació. Sense aquesta voluntat en el present, sense l'ideal de l'avenir; no s'es una nació, sinó el cadavre d'una nació.

A. ROVIRA Y VIRGILI.

La vaga d'Igualada

La vaga de les teixidores de la casa Bofill y C.^a, ha quedat resolta de la manera més dolorosa que era possible: trasladant la casa y fàbrica a Barcelona. A consecuencia d'això 70 o 80 teixidores, 70 o 80 famílies han quedat al carrer, sota les urpes de miseria. Un generós clam d'humanitat s'ha aixecat en favor de les miserioses, en tota Igualada. Una vibranta crida escrita en català, ha sigut feta públi-

ca, y ens plau publicarla íntegra. Héusela aquí:

«Poble d'Igualada:

«Devant ta majestat sobirana venim a exposarte les nostres queixes; escóltans y judica. No es de la vaga Bofill de lo que venim a parlar-te, ab tot y oferirnos prous arguments pera demostrarte l'intransigència dels fabricants; seria parlar-te del passat, tota vegada que'l traslat de la Casa a Barcelona ha resolt aquest conflicte. Es del present y del pervindre de 70 o 80 treballadors d'aquella fàbrica, que la burgesia igualadina ha condemnat a miseria perpétua, arribant el seu cinisme fins al extrem de fer exclamar al descastat XAVO (el fabricant) davant la nostra mateixa presència que, «no pararien fins a obligarles a emigrar per miseria o quedar aplastades per la fam»; es de la dignitat obrera trepitjada y escarnida ab el propòsit d'impedir l'associació, dret que'ns concedeixen les lleys, que constitueix nostra única defensa y en el qual ells mateixos s'acullen pera endogalar-nos ab el «pacte de la fam»; es de tot això de lo que volem parlar-te, pera que estiguis en antecedents pera fallar sobre futurs acon-teixements que puguin ocórrer.

Reunits ele fabricants el dilluns d'aquesta setmana, acordaren no emplear a cap de les obreres procedents de la fàbrica Bofill apesars de tenir noticia certa del seu traslat a Barcelona. Pot donarse un cas d'iniquitat més manifesta?

Per solidaritat, per esperit de classe, per humanitat, per la nostra propia personalitat rebregada per aquesta gent buida de sentiment, hem d'acudir a l'ajuda dels nostres germans ultratjats y en estreta germanor hem de demostrar als ulls de tothom que sabem respondre dignament al insult que tan barroerament se'ns ha tirat a la cara, no permetent que aquelles honrades treballadores tinguin de marxar de la població.

Si deixem amilinar nostres ànims davant les amenasses indignes dels que no tenen altre fi que explotar nostra ignorancia y covardia pera enriqueixre; si no'ns sentim indignats davant de l'ultratge que han inferit a nostres companys, contribuirem a refermar més les cadenes de nostra propia esclavitut y per altra part ens farem acreedors al despreci de les persones dignes.

Lluitar es lo menys que pot exigir-se a tota persona dotada d'intel·ligencia y voluntat. y no hi ha pas dubte que'l que lluita ab fè y perseverancia tenint la rahó de sa part, ha de vèncer.

¡Poble treballador quedés convidat a la campanya de vindicació!

¡Teixidores, al vostre costat te-

niu a tot un poble pera fer prevaldre la justícia!

Igualada y Mars de 1900.—La Comissió.»

L'endemà d'haver sigut repartida aquesta crida, els fabricants de teixits ne publicaren un'altra que fou repartida profusament, explicant el procés de la vaga y l'event la conclusió de que la justícia està de la seva part.

El fet real es que'ls fabricants, ab rahó o sense, han llensat a la miseria a 70 o 80 famílies obreres.

La rahó no sempre justifica els actes inhumanitaris, y entenem nosaltres que'ls fabricants han de tenir en compte no solament la justa apreciació, sinó les necessitats dels obrers y la desigualtat social en que han de lluitar aquets.

JOAN MARESMA Y LLUCH.

Vulgarització científica Oficis perillosos

Seguint la llista d'oficis que sota aquest titol poden aplegar-se, hem de mencionar en primer terme'ls fabricants d'explosius, exposats a terribles catàstrofes, per més que pera evitarles, duguin vestits especials y no portin claus ni capmena de metall en el calsat. Els operaris que preparen el cotó fulminant preparen la operació generalment de lluny y amagats en un recinte format de cordes encreuades, que per ésser flexible, en cas d'explosió es molt millor qu'una paret rígida.

Els que puleixen pedres y metalls, corren altres perills; el més comú es el de les pneumonies produïdes per la pols que s'introdueix en les vies respiratòries. Els ventiladors son un bon medi pera amoniar sos malignes efectes, pero de vegades no n'hi ha prou y l'operari ha d'ésser provist d'un aparell com els que s'usen per treballar en ambients irrespirables o bé'l treball se verifica dintre d'un cilindre de cer hont l'obrer introduheix els brassos, mirant a l'interior per una finestreta disposada a aquest efecte.

Y ja qu'hem parlat dels aparells que s'usen pera treballar en ambients irrespirables, al referirnos per exemple, als llochs hont se prepara l'amoniach, farem la descripció d'un dels que donen millors resultats y qu'es el De la Rue. En aquest els ulls queden protegits per una màscara quins cristalls se sostenen per uns anells de goma; un tubu de goma, una de quines extremitats arriba a la boca del obrer el posa en comunicació ab l'aire exterior. Es quelcom semblant al aparell qu'usen els bombers pera penetrar en indrets plens de fum,

La preparació del amoniac és una de les més perilloses; l'acció corrosiva d'aquest gas deleteri és tant potent que fins se destrueix la vegetació en alguns kilòmetres al voltant de la fàbrica. Els homes que la efectuen estant exposats a malalties dels ronyons; cistitis cròniques, asma, etc., i com a conseqüència de la desaparició del apetit, els intoxicats es veuen precisats a beure acabant amb l'alcohol la ruïna orgànica iniciada pel verí gascós.

Entre les indústries químiques la preparació de la anilina és també força perillosa. El seu maneig produeix un enverinament ràpid conegut amb el nom d'anilisme. Produeix també malalties de la pell que no's poden evitar més que amb una netedat rigorosa.

Si un altre dia'ns vaga, continuarem la enumeració d'aquets oficis, veritables flagells de la humanitat y al enfront dels que s'haurien de posar en vigor totes les mides que la ciència recomana.

DR. ZEUS.

En el número pròxim: *De Vegetarisme*.

Els miseriosos

A mitja montanya de Montjuich hi ha'l Tir de coloms. És un tancat sense malícia pintat de franges blaves y blanques: puresa y ignoscència... Els homes s'hi diverteixen matant coloms. Bé poden divertir-se ells que tenen al seu damunt la càrrega de la Vida.

Aquesta diversió és beneficiosa als miseriosos: El guarda del Tir guanya sis rals cada dia y té casa franca. És ell el qui dona menjar als coloms, el qui'ls engreixa pera que'ls tiradors s'hi engresquin. També és ell qui'ls dona la llibertat, ell qui'ls obre la porta de la gabià y diu: «Vesten, ets lliure, que tu no'ls veuràs els vint canons d'escopeta que t'apuntaran en el mateix moment en que comensaràs a comprendre que ets lliure».

...Y el colom tuig, tot extranyat de no trobar al davant dels seus ulls els fil ferros de la gabià, perque'ls coloms, com els homes, s'avesen a tot. El seu cor petit bat ab violència. És una joia que de tant fonda no li deixa temps de fruir-la.

S'enfila, s'enfila, y veu dessota seu tota la terra y tot el mar. Ses ales se plauen a batre, a extreindre's planes, bressant el seu cos palpitant de joia, remontant-lo ab una mena de voluptat que'ls homes honrats no coneixen, perque may han estat presoners.

Quaranta ulls els segueixen cal-

culant els metres de distancia que'l separa de la terra, càlcul honorable que fa entrar en les ignoscents diversions dels homes l'amor a les ciències exactes.

Un tret ressona y tot seguit una descàrrega que omple la montanya de vida. La vida's manifesta fins pel tret d'una escopeta.

El colom vacila y cau a plomb. Però quan ja gairebé és a terra, quan el guardià y una collada de xicots corren per atrapar-lo, el colom sent la farum de la terra y sap que és a la terra ahont habiten els seus enemics, Dessangnantse y tot, fa un esforç suprem; torna a enlairarse, sufrint crudelment, sentint que les forces li mancaran y com més alt s'aixequi més dolorosa serà la caiguda... però això que hi fa? Ell vol fugir. Sent que la Vida és més amunt, molt més amunt, allí ahont els seus ulls no veurán ni taulades ni cúpules, ni campanars, ni monuments! Y vola, vola penosament, sortejant l'aire ab l'esperansa a l'esperit y la mort al cos.

En el Tir hi ha gran ansietat.

—Encara'ns escaparà!

Un tret torna a petar y una altra descàrrega omple l'espai de ressons.

El colom cau.

El guardià corre y els xicots el segueixen. El guardià va darrera del seu pever, els xicots darrera del ral de propina. Tota la humanitat se mou per aquestes mateixes miserries.

Ho regiren tot, ho miren tot, y el colom no's troba. Ahont s'haurà ficat el bona-pessa?

Els tiradors están indignats.

Un d'ells exclama:

—Siga com vulga, lo que es d'aquesta no se n'aixecarà.

Aquesta reflexió els calma a tots.

En un sot, que la terra ha volgut deixar tocant a les parets del Cementiri, hi jeia un xicotàs, negre, vestit d'estrips y calsat d'una espartenya esllagarsada y d'una sabata sense cordons y gairebé sense sola ni cuiró.

Ni dormia ni pensava: jeia. Hi han homes que sols poden fer una cosa a la vegada. Pensar y jeure tot alhora és qualitat dels homes estudiosos y sapient. Ell no era sapient, puig ni sabia que no sabés res, ben al revés d'aquell sabi que ho sabia sense creureho.

Jeia en aquell sot y no's preocupava gens de lo que'l voltava, ni de si el cel blau que s'aguantava al seu damunt era blau, ni de si era cel, ni de totes aquestes petites coses ab que'ls homes omplen llibres, converses y existències.

Aquell home no sabia com se deia. Se podria dir Mòn, que vol dir tot lo miserable y tot lo bo que existeix. En Mòn no era infelís, perque no sabia lo que era la feli-

ciat. Menjava quan tenia gana, si no'n tenia. Ni feia mal a ningú ni sabia lo que era'l Mal.

Fou un gran esforç pera ell alçar el cap pera veure que era allò que acabava de caure als seus peus. Quan va veure que era un colom s'alsà amatent, però sense esserne sorprès. Quan va veure que estava ferit va acullir-lo ab germanor. Era una víctima. El colom tenia una ala trencada, ell, en Mòn, tenia l'ànima atuhida.

Va agafar al colom y li bufà les plomes pera descobrirli les ferides. Quan les hagué reconegudes, va baixar montanya avall: travessà la carretera y la línia del tren, y saltant de roch en roch arribà a la mar; s'ajupí en un clot plé d'aigua verda, ahont forces cops hi havia trobat nodriment pera'l seu cos arrencant les petxines dels sotarroques. Va rentar les ferides; després les cobrí ab terra pera estroncar la sang y caminà a la ventura ab el ferit a les mans.

Encara no havia fet cinquanta passes que's trobà de mans a cara ab un home seguit d'una munió de quitxalla.

—Ey, mestre, porteu aquest colom!

En Mòn va seguir endavant.

—Us dich que'm dongueu el colom!

En Mòn se'l mirà, però seguí'l seu camí.

Llavors l'home l'agafà pel braç y en Mòn se deturà. Va girar els seus ulls cap a la cara d'aquell home pacíficament, sense por y sense atreviment.

—Què vols?

—Porta'l colom.

—En Mòn va restar indecís un instant. A la fi respongué:

—No vuy.

Y's disposà a seguir el seu camí. Però l'home no'l deixà anar.

—No te'n anirás que no me'l donguis.

—Per què'l vols?

—Es nostre.

—Vostre?—y passejà una mirada calma per tota la colla de xicots.

—Sí, es del Tir.

—Donchs, no es vostre.

—Es del qui l'ha ferit.

En Mòn no sapigué que respondre. Qui sap si a dintre de tot de aquella ànima enterrada s'hi movia una raó. «Es del qui l'ha ferit? Donchs, no es del qui l'ha curat?»

Se mirà'l colom que duya entre les mans. Y com si ab aquesta mirada hagués cullit una resolució, va donar sobtadament una forta estrebada pera desferse de la mà que l'agarrotava y digué, un cop desembrassat:

—No te'l vuy donar!

—Perque ets un lladre!—cridà'l guardià.

Lladre? En Mòn se quedà reflexiós. Ell havia recullit un ser ferit

que havia anat a demanar socors. L'havia curat... Això era ser lladre? Però en Mòn no sapigué dir res de tot això ni tingué temps de pensarho, quan el guardià allargà decidit el braç pera pendreli'l colom. La quitxalla's removí impaciente parlantse a l'orella.

El més atrevit ventà grapada a les mans den Mòn. El colom va caure per terra y el guardià'l cullí quan en Mòn s'amaní a la revenja. Els xicots varen arrencar a corre y quan varen ser un tros lluny el varen apedregar. Una pedra li anà de dret a la cama y li va fer un esborrach. De primer no'n feu cas, però al cap d'una estona la sang que'n rajava, agafàntseli a les calses, li produí una viva dolor.

Novament baixà a la vora de la mar y's rentà la ferida.

Després, assegut en un roch, se quedà mirant l'etern anar y venir de l'aigua.

Ja havia oblidat el mal, la causa del seu mal y tot lo que havia fet aquella tarde. Com que no se sorprenia de res, oblidava fàcilment. Semblava que estigués convensut de que la gent tenien el dret de ferli mal y ell el dever de sofrir-lo.

Quí sab si tenia raó. La gent, una mena de gent que pobla la terra, té'l dret de fer mal; y els altres, els innombrables Mòns tenen el dever de sofrir...

Lo que havia passat an en Mòn no passa cada dia, en cada instant?

Un home li havia pres el colom y aquest home guanyava sis rals diaris. Uns xicots havien apoyat a l'home y l'havien apedregat an ell perque's resistia. Els xicots tenen un ral de propina per cada colom trobat.

Tots cumplien un dever. Era en Mòn qui no estava en el seu dret. El Dret era allà dalt, en el Tir franjat de blau y blanch, assegut en una taula plena de bòchs de cervesa; era allí, en el canó de les escopetes d'aquells senyors que reyen ab la dona del guardià, fresca y arremangada de brassos, mentres el seu marit cercava'l colom per la montanya.

Què'n sabia en Mòn de tot això? Donchs, quí'l feya embolicar! Si ell hagués deixat estar el colom desangnantse allí als seus peus en lloch de curarlo, ni li haurien dit lladre ni l'haurien apedregat... Perque'l colom no era d'ell, era del qui l'havia ferit!

Potser ara en Mòn era d'aquells xicots que l'havien ferit, també. Oh, sí! Que'ls homes no son may de sí mateixos, que son sempre dels altres!

Se va alsar.

La ferida li feya mal y no'l deixava caminar. Penosament se n'entornà al seu clot. Desd'allí, assegut a terra, va veure tota la mar roja. Els raigs del sol que se'n anava,

s'arrossegaven pel damunt de les ones. La escuma blanca bullia entre les roques negres. Per la carretera un aixam de treballadors, ab les pales y els picots a l'espatlla, se n'anaven cap a la ciutat.

En Món va riure y es va admirar.

J. M.ª FOLCH Y TORRES.

Per en Baró y per Catalunya!

Ja ha fet un any que en Joseph Baró el ferm nacionalista de Figueres, compleix la condemna dictada pel concell de guerra, a dos anys quatre mesos y un dia de presó.

Un any! Un any que'l bon amic, sofreix els rigors d'una lley feta solsament pera deturar la empena de l'allau poderosa que porta en si el redressament de Catalunya.

En Baró y d'altres son a la presó, altres companys sofreixen a l'extranger els rigors del desterro.

Hora es ja de que'ls nostres representants s'en preocupin del estat en que's troven moltes families, privades de la companyia dels essers estimats, privades potser de la ajuda material que aquest els hi portava.

Es precis, urgeix, una ample amnistia pera tots els que's troben sotmesos als rigors d'aquesta lley.

Y a vosaltres, representants de Catalunya, es a n'aquí'm dirigeixo; a vosaltres, pera que per medi de vostres forces, demaneu abans que tot, y per damunt de tot, la llibertat de nostres germans, que's troben allunyats de nosaltres els uns, y reclosos en rònegues parets els altres pera que gaudeixin d'aquest sol de llibertat, d'aquest sol que tan anyoren en les hores amargues de trista solitud.

Acció! En vostres mans està la sessació d'aquest estat de coses. Penseu que Catalunya sofreix, que no serem dignes d'esser fills d'ella si no fem tot lo humanament possible per la llibertat dels nostres germans.

H. NADAL Y MALLOL.

Port de la Selva.

QUESTIONS LITERARIES

La benemèrita «Associació de Lectura Catalana» ha enviat al Consistori dels Jochs Florals de Barcelona el següent comunicat, que publiquem íntegrament:

«Senyors:

Per segona volta nostra Associació de Lectura Catalana creu pertinent dirigir-se a vosaltres pera presentar a vostra discussió y aprobació l'extrém que procurarem explicar

a l'actual comunicat y que confirma en totes ses parts l'anterior que ha de guardarse en aqueixa Secretaria al idèntich fi endressat.

La proposició nostra la creyém importantíssima y decisiva per mellor esplendor de la poética festa anyal dels Jochs Florals, car enteném que la lectura dels treballs premiats es indiscutiblement en l'art esmentat un factor d'igual valua quan menys com la corresponent intrínseca baix el punt de vista de llur lluhiment.

No vejém facil discussió en l'igualtat y dret de crear una determinada obra literaria y poética y l'exteriorisació o l'interpretació de la mateixa. La personalitat de l'autor, pot estar completament deslligada de la personalitat del lector com ho està lògicament en l'obra teatral y musical. Desglosar—quan el cas ho reclama—abdues personalitats, es en tots els cassos, y en aquest especialment, beneficis a l'obra artística.

Cal considerar que no tothom poseheix personals condicions pera interpretar degudament, respectivament y justa, com ella se mereix, l'obra superior, que per esserho, ha sigut distingida ab premi entre totes y cal tenir present lo molt que pert aquesta quan no es trasmesa al públich en condicions apropiades pera que aquest pugui capir l'importancia y la bellesa qu'indubtablement tanca la creació honorada. De l'oblit d'aquest transcendental detall n'han devingut espectacles que desdinen y comprometen el conjunt que deuria presentar la hermosa festa, accentuant més la mena de cultura prima y trenca-dissa de nostre poble.

Arreu està solucionat aquest punt capital, car arreu es considerat eminentíssim, l'art de la lectura; enteném, donchs, que ja es hora que l'Il·lustríssim Consistori dels Jochs Florals de Barcelona se preocupi d'aquest punt concret, no per altra cosa, sinó al major lluhiment y benefici de les obres poètiques.

No pot dubtarho l'Associació de Lectura Catalana y en conseqüència vé a exposar al degut estudi el següent medi que'ns apar pràcticament pera corregir y reformar, dintre lo exposat, la hermosa Festa:

A.—El Consistori dels Jochs Florals constituirà a son albir un jurat especial compost de persones de reconeguda competencia y criteri sobre lectura artística, que admetrà en principi a tots aquells elements que cregui de completa educació y condicions físiques de potencialitat de veu y clara articulació y pronunciació pera executar les obres que'l jurat calificador senyali ab vuyt dies d'anticipació pera llur lectura en l'actede la festa.

B.—El jurat de lectura distri-

buirà lliurement y sense cap més ingerencia, els treballs que'l jurat literari senyali a n'aquells individus (homes y dones) que cregui més a propòsit pera la millor interpretació de les composicions indicades.

C.—El jurat de lectura's preocuparà de les condicions acústiques del Saló ahont tindrà lloch l'acte y de modificarles si es necessari, així com organitzarà un servey pera'l millor ordre de la festa y cuidarà de tancar el local una volta comensada aquesta, y també de la fiscalisació, y solució avansada de tot lo que pugui portar trastorn y sorprendre en la sessió pera que aquesta tingui aquell caràcter seriós que es son millor y més valiosos distintiu.

D.—El Consistori dels Jochs Florals advertirà convenientment y en la forma que cregui oportuna als autors dels treballs distingits, no l'eliminament de tota lectura, sinó l'obligació d'acceptar en cas de que vulguin llegir llurs composicions, les bases generals exposades esent el fallo del jurat de lectura, inapel·lable.

Sols ab aquest criteri lograrém que la simpàtica Festa poética esdevingui refinadament bella y agradosa y fugi d'ella aquesta mala entesa democràcia que la desnatura convertintla en certs moments en espectacle llastimós y trist.

Senyors: Aquesta Associació de Lectura Catalana creu que ha arribat el moment de reformar la Festa en el sentit que deixém indicat.

Que Deu vos guardi molts anys per bé de l'Art y de la Patria.

Barcelona 24 de Febrer de 1909 »

Cartes de fora

SANTA CRISTINA D'ARO.—Després de unes quantes festes d'aburriment que dona principalment en pobles com aquets els dies de quaresma, avuy hem tingut la visita de La Jovenut Balldarenca de Castell d'Aro, secció de joves d'aquet poble veí, que ab molt bon acert es preocupa de fer cultura per medi del teatre y que ens a donat a conèixer algunes pessas del seu repertori entre altres han representat el drama històric *Catalunya y Mestre Olguer*, per cert que en aquest últim ha estat admirable el jove Bertrán, quin a representat el seu paper de una manera que no pot pas demanarse més, tractantse de joves que son aficionats y que entre setmana, cada un té de treballar, en conjunt tots treballen tant bé com poden.

Felicitém de tot cor als joves de Castell d'Aro, desitjant que continuïn ab més braó que may la tasca per ells empresa y que si pot ser que obres com el *Mestre Olguer y Catalunya*, y altres que ni han que procuren representarne forces que tal vegada podrán arrelar per aquesta enconrada ls ideals de Nacionalisme que tanta falta'ns fan, molt més sabent com saben que aquest poble es encara (per vergonya nostra) dominat pel més vergonyós caciquisme cosa que en altres puestos ja se l'han pogut traurer de sobre, sinó en tot en molta part.

CANET DE MAR.—Al matí del diumenge passat, arribà a Arenys el Dr. Martí, acompanyat de l'estimat company en Candi Robert, a quins esperaven un petit aplech de Canet y Arenys, que acompanyaren als volguets hostes a l'Hotel de Mont-Calvari, ahont tingué lloch en honor del Dr. Martí y Julià, un dinar íntim.

No havia acabat encare'l dinar, que una Co-

missió d'Arenys vingué a saludar al doctor, junt ab la que moments després, ens dirigirem a la bella y sensilla vila canetenca, rebent ja abans d'entrarhi, la salutació de bon nombre de canetenchs.

Al arribar al magestuós hostatge del Foment Catalanista, una multitud frisoza esperava.

L'acte comensà. Acertada y curta presentació del senyor Puig Jofré y el Dr. Martí y Julià, comensà sa direcció; parlà prop d'una hora, durant la qual el públich restà sempre en tensió, sempre pendent dels bells conceptes del distingit conferenciant.

Felís paragraf tingué'l Dr. Martí al rebatre l'afirmació dels *avensats*, al dir que l'ideal nacionalista es endarrerit y raquítich y que vol fer una petita nació catalana, a qual entorn s'aixequin alius murs que no permetin l'intrusió de cap ayre de progrés de les altres nacions, y el Dr. Martí, davant d'aquesta afirmació, presenta l'acció de l'home fort, qui's sent confiat en si mateix, que no es certament sa acció d'isolament, sinó que fa sentir tota la força de sa potència y lo mateix que passà en els homes, passa en els pobles, per això la nostra Catalunya, pot dirse no existeix com a poble, perque no té encara plé concíxiement de si mateixa, d'aquí naix el deure de tots els fills de Catalunya, de sentirse ben homes, ben catalans.

Remarcà la necessitat de que per Catalunya perduri la Solidaritat entre ls catalans, sens divisions de dretes y esquerres, propis dels partits polítics, que no son en benefici més que de ses respectives capelletes.

Com a final el doctor Martí, ens parlà dels catalans que sofreixen, els uns en terres avuy de la Fransa, altres ben a prop nostre, excitant als presents a tributarlhi un recort moral y material, cumplint així un deute que tenim com a catalans.

Llarga ovació posà fi a tant bell parlament, que ja en varies ocasions havia sigut interromput per forts aplaudiments.

En Puig Jofré, finalisà l'acte donant les gracies als oyents y al doctor Martí, anunciant que's passarien unes safates pera recullir recursos pera ls exilats, recaudantse més de 51 pesetes.

MOLINS DE REY.—Alguns elements se vergeren molestats per la meua primera correspondencia per haver dit que al local *Afondo Libre* s'hi representava *género chico* y películes de *sanche y jorge*.

Com que tot es veritat me ratifico en tot, dient que'ls quins protesten, empresaris del Cinematograf, més que per l'ideal de l'educació fan funcionar dit Cinematograf, ab programes sugestius, ab el fi d'omplir el calaix... y s'enfaden si senyalen els defectes sempre funestos pels pobles.

Aquets son els mateixos que ab la política de taula de café volen arreglar les qüestions nacionals y mundials.

A n'aquesta vila hi ha una passivitat gran en tots els ordres. Sembla tament que no siguem ni al mapa. Ningú's preocupa de les qüestions que més afecten, y passen els dies tristos y grisos *contemplando como se pasa la vida* mirant les películes d'un Cinematograf d'empresaris mercantilistes.

A n'aquesta vila el diumenge passat causà fondíssima pena la repentina mort del qui havia sigut l'eminent doctor Jaume Xumetra, metge, que arribà a conquistarse un nom, y no hi havia cap cas extraordinari en que no hi fos en Xumetra.

El finat gosava de gran fama y havia sigut un ferm propagador dels ideals nacionalistes lluitant baix la bandera de l'Unió, essent soci actiu del Centre Catalanista.

Manejava molt bé el llapis y era un artista de cor.

El poble plora la seva mort que s'ha emportat a un dels seus homes més il·lustres.

Descansi en pau y rebí la familia el condol de tots.

Negociat de Comunicacions

J. P.—No va.

J. Hermin.—L'inconvenient n'es que sigui literari, perque LA TERRA està a disposició de literats y poetes, si no serveix es perque es molt incorrecte.

Salvador Cuadras.—Gracies per les seves paraules afectuoses. Els versos no son publicables.

M. Puig y G.—Ho sentim molt, però'l seu article està mancat d'interés. Ademés, no podem entretenirnos traduint. Per que no escriu en català?

Jordi de Lisins.—No es publicable.

Imp. LA TERRA